

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Uitvoering van het Relanceplan Vlaamse Veerkracht project VV4 'Circulaire economie - Asbest lokale besturen'

Samenvatting

Samen naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. Deze strategische doelstelling onderschreef de Vlaamse regering medio 2018 met een Actieplan Asbestafbouw. De OVAM operationaliseert nu volop de doelgroepgerichte acties uit dit actieplan. Met het budget van 27,6 miljoen euro wil de Vlaamse regering lokale asbestprojecten aanbieden aan burgers via lokale besturen en wil zij daarbij de komende jaren ook bijzondere aandacht schenken aan het asbestveilig maken van lokale jeugdinfrastructuur. Speerpunt vormt de ophaling aan huis van asbestcement voor iedere Vlaming. De OVAM begeleidt en coacht lokale besturen bij de voorbereiding en uitvoering van deze projecten en deelt de goede praktijken uit het werkveld. Lokale besturen geven met de organisatie van de projecten een invulling aan het lokaal asbestafbouwbeleid op maat van hun gemeente, idealiter in lijn met de lokale doelstellingen rond woonkwaliteit, energierenovatie en klimaat.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld : Omgeving en Natuur

Beleidsdoelstellingen:

Met dit project geven we uitvoering aan het relanceplan Vlaamse veerkracht (project VV4) en zetten we in op de volgende beleidsdoelstellingen van het beleidsveld Omgeving en natuur:

- Strategische overkoepelende omgevingsdoelstellingen
 - SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
- ISE AFVAL EN MATERIALEN
 - SD 1. Dematerialiseren en het sluiten van materiaalkringlopen
 - 3 OD 3. Versterken van asbestafbouwbeleid
 - “Ik voorzie een actief asbestafbouwbeleid. Het doel is, gefaseerd naar prioriteit, een afbouw van risicovolle asbesthoudende materialen tegen respectievelijk 2034 (de meest risicovolle asbesttoepassingen) en 2040 (alle andere asbestproducten in slechte staat). We onderzoeken hoe het asbestafbouwbeleid optimaal kan worden afgestemd op de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond woonkwaliteit, renovatie en energieprestatie van gebouwen. In geval van een ondersteuning door het Vlaams Gewest voor het verwijderen van een asbestdak wordt systematisch de haalbaarheid van een zonedak onderzocht. (...)

////////////////////////////////////

Lokale besturen willen graag gericht werk maken van een lokaal asbestafbouwbeleid. Dat gaven zij aan met de ondertekening van de Asbestovereenkomst in 2018. De OVAM wil dan ook maximaal de mogelijkheden bekijken hoe de gegevens opgenomen in de databank asbestinventarisatie kunnen ontsloten worden naar lokale besturen voor het eigen grondgebied. Zo zal het lokaal bestuur gemeentelijke zones met een ruim asbestpassief actief kunnen benaderen indien zij dat wensen. Een gerichte aanpak biedt ook de mogelijkheid andere lokale beleidsdoelstellingen te koppelen aan de beoogde asbestverwijdering (energieerenovatie, ontharding,...) **transversaal** te versterken.

Deze transversale versterking vertaalde zich in het Vlaams beleidskader reeds door binnen het **Vlaams Energie- en Klimaatplan**. Ook richting **woonkwaliteit** verankeren asbestdoelstellingen zich. Een langdurige blootstelling aan asbestvezels in de woning draagt ook risico's met zich mee. Lokale besturen kunnen in de projectkeuze van type asbestproject dan ook opteren voor de organisatie van **gegroepeerde verwijderingen in hermetische zone**. Leidingisolatie en vloerbekleding kan op die manier kwalitatief en veilig in woningen verwijderd worden met concurrentiële prijzen dankzij het groepsvoordeel.

Met een gebiedsdekkend aanbod in Vlaanderen van lokale asbestprojecten zal iedere burger de mogelijkheid hebben asbestcement aan huis te laten ophalen ofwel voor kleinere hoeveelheden te blijven kiezen voor een aanlevering op het recyclagepark. Om de veiligheid van parkwachters en parkbezoekers te garanderen zetten gemeenten in op de verplicht verpakte aanlevering met de uitvoering van de omzendbrief over inzameling van asbestcement op het recyclagepark. Zo realiseren we lokaal een **tweesporenbeleid** dat het de burger zo makkelijk mogelijk maakt asbestveilig van asbestcement af te geraken.

Een gebiedsdekkende uitrol zal op Vlaams niveau inkijk bieden in welke mate burgers zich daadwerkelijk ontdoen van asbestmaterialen en aan welk tempo dit de komende jaren gebeurt. Cijfergegevens uit deze projecten maken genuanceerde monitoring mogelijk voor zowel de OVAM als voor lokale besturen. Om lokale besturen te ondersteunen in het gericht formuleren van asbestafbouwdoelstellingen zal de OVAM dan ook projectresultaten integreren in de **'Benchmarktool'** van de OVAM die gemeenten vergelijkt met gelijkaardige gemeenten. Op Vlaams niveau positioneert dit projectgebonden cijfermateriaal zich als zeer concrete en zeer actuele cijfergegevens die een indicator vormen voor tendensen in het werkveld. Bij een eventuele terugval in de afbouwcijfers kan beleidsmatig dan ook onmiddellijk in het werkveld afgetoetst worden welke blokkades gebouwigenaren ervaren en hoe verdere beleidsmaatregelen daarop een antwoord kunnen bieden.

Naast hun faciliterende en coördinerende rol bij de lokale asbestprojecten, zijn lokale besturen ook gebouwigenaar. Decretaal geldt voor hen de verwijdermijlpaal 2034 in het Materialendecreet als verplichting. Zij zullen dan ook deze **voorbeeldrol** de komende jaren opnemen door het eigen patrimonium asbestveilig te maken. De OVAM zal hen hierin ook ondersteunen, bijvoorbeeld met voorbeeldbestekken. Ook voorziet het Facilitair Bedrijf raamcontracten voor asbestinventarisatie en -verwijdering waar zij van kunnen afnemen.

Lokale besturen zijn ook vaak eigenaar van gebouwen waarin **lokale jeugdverenigingen** huizen. Met de lokale asbestprojecten zal de OVAM gemeenten dan ook aanmoedigen extra aandacht te schenken aan dit patrimonium gezien jeugdige longen bijzonder gevoelig zijn aan de schadelijke gevolgen van asbestvezelblootstelling. Via het Gemeentefonds zijn middelen voorzien om eigen lokale jeugdinfrastructuur te renoveren. Voor de 'asbestmeerkost' zullen gemeenten voor het vrijgekomen asbestcement dan ook afvalverwerkingskosten gesubsidieerd krijgen via de lokale asbestprojecten.

Om de strategische doelstelling 'Asbestveilig Vlaanderen 2040' te kunnen realiseren zet het Actieplan Asbestafbouw in op een doelgroepgericht aanmoedigingsbeleid. Bij goedkeuring van dit actieplan in 2018 werd geen recurrent budget voorzien. Via periodieke budgettoekenningen op basis

////////////////////////////////////

De OVAM bundelde na drie lopende projectjaren lessons learned en goede praktijken die zij ontsluit in **coachende, ondersteunende trajecten** aan lokale besturen. Dit om de nodige kwaliteit rond asbestveilig verwijderen en asbestveilig werken in de projecten te verankeren. Lokale besturen zijn immers vaak niet vertrouwd met asbest. Mede om die reden voorziet de OVAM dan ook de nodige opleidingen voor lokale besturen waarbij alle lokale projectmedewerkers een uitgebreid inzicht krijgen in omgaan met asbest en in het Vlaams asbestafbouwbeleid. Het lokaal bestuur werkt in ondersteuning van de OVAM zelf het lokale projectopzet uit. Naast praktijkervaringen deelt de OVAM hierbij ook voorbeeldbestekken die toeleiden naar asbestveilige verwijdering en inzameling.

Goed geïnformeerd en voorzien van asbestkennis trekt het lokale bestuur autonoom het lokale asbestproject. De OVAM neemt nog steeds een coachende rol op, maar de eindverantwoordelijkheid voor zowel het naleven van de wet op de overheidsopdrachten als op een correct financieel projectbeheer ligt bij het lokale bestuur dat de subsidies verkreeg. Met een efficiënte inzet van middelen realiseert het lokaal bestuur een maximale effectiviteit op het terrein. De gerichte subsidierregels maken het dan ook maximaal mogelijk dat de **verleende subsidies maximaal doorvloeien naar de burger**. Zijn aandeel in de kost bedraagt dan ook eerder een symbolische bijdrage ten aanzien van wat de Vlaamse Overheid en het lokale bestuur investeren in de projecten. Dit gecombineerd met het ‘nudgend’ asbestattest vanaf 2022 zorgt voor een zo laagdrempelig mogelijk lokaal aanmoedigingsbeleid asbest effectief te verwijderen.

De asbestprojecten maken een **transversale doorvertaling naar jeugdinfrastructuur** waar erkende lokale jeugdverenigingen in gehuisvest zijn. In het bijzonder patrimonium dat in eigendom en in eigen beheer is van het lokale bestuur. Bij toekenning van subsidies via de OVAM voor de organisatie van lokale asbestprojecten verwacht de Vlaamse overheid dat de lokale besturen het asbestproject eveneens als opportuniteit inzetten om het eigen gemeentelijk jeugdpatrimonium asbestveilig te maken. Concreet zullen lokale besturen gericht een oproep kunnen lanceren naar hun lokaal erkende jeugdverenigingen om het ondersteuningsaanbod hiervoor bekend te maken. Dit ondersteuningsaanbod zal in opstart bestaan uit de voordelige ophaling van asbestcementafval op locatie. De jeugdverenigingen zullen zich hiervoor kunnen aanmelden bij het loket van het organiserende lokaal bestuur (bv. afvalintercommunale). Deze kan de jeugdverenigingen begeleiden om de vervanging van asbestcement voor te bereiden en uit te voeren. Voor eigen patrimonium kan het lokaal bestuur ook gebruik maken van de raamcontracten asbestverwijdering via het Facilitair Bedrijf. De OVAM biedt lokale besturen voor deze trajecten gratis de bijstand van een raamcontract asbestdeskundige voor het verlenen van expertise en advies. De OVAM bereidt ook gericht communicatiemateriaal voor in samenspraak met de sectororganisaties. Lokale besturen kunnen met dit communicatiemateriaal gericht de jeugdraad informeren en op maat communiceren naar de lokale jeugdverenigingen.

Om de **administratieve lasten beperkt** te houden, duwt de OVAM lokale besturen voor de asbestprojecten niet in een rapportagekeurslijf, maar geeft de OVAM aan het begin van het project mee welke rapportagegegevens van het lokale bestuur periodiek verwacht worden. Het lokale bestuur kan deze naar eigen vorm aanleveren. De OVAM reikt hierin ook advies en goede praktijk aan. Een uniformiteit aan gerapporteerde gegevens biedt de OVAM en de lokale besturen het voordeel van benchmarking en beleidsmonitoring. Zo kan lokaal het succes van de eigen projecten geanalyseerd worden in de aanloop naar een asbestveilige gemeente en een asbestveilig Vlaanderen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te geven aan de uitvoering van ‘VV4 Circulaire economie - Asbest lokale besturen’ zoals hoger beschreven, zodat de nodige relancemiddelen kunnen worden vrijgegeven.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

//